

5^ο Εβδομαδιαίο Δελτίο για τις Οικονομικές Επιπτώσεις του Κορωνοϊού

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις (10/04 – 24/04)

"Θα χρειαστούν πραγματικές εισοδηματικές μεταβιβάσεις, όχι απλή παροχή δανείων, προς τις περιφέρειες και τους τομείς που έχουν πληγεί περισσότερο"

Emmanuel Macron, Πρόεδρος της Γαλλίας

"If under these conditions it's not possible for Europe to ensure a common response to this challenge, this is a sign of great concern for those who believe in Europe"

Antonio Costa, Πρωθυπουργός της Πορτογαλίας

"We have therefore tasked the Commission to analyse the exact needs and to urgently come up with a proposal that is commensurate with the challenge we are facing."

Συμπεράσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 23/04/2020

- Εγκρίθηκε αλλαγή του κανονισμού για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας με την οποία επιτρέπεται, μεταξύ άλλων, συγχρηματοδότηση κατά 75% εθνικών προγραμμάτων στήριξης των αλιέων.

**Συμβούλιο
της ΕΕ**

- Έγκριση κρατικών ενισχύσεων που έχουν αποφασιστεί από 21 κράτη μέλη, συνολικής αξίας €300 δισ.
- Κατάθεση πρότασης για παροχή οικονομικής βοήθειας ύψους €3 δισ. για 10 γειτονικά κράτη της Ένωσης

**Ευρωπαϊκή
Επιτροπή**

- Περαιτέρω χαλάρωση των κανόνων αποδοχής τίτλων ως εγγυήσεις. Οι τίτλοι θα γίνονται αποδεκτοί ακόμα και στο ενδεχόμενο υποβάθμισης της αξιολόγησής τους αρκεί αυτή να παραμένει πάνω από το επίπεδο BB.

ΕΚΤ

Μέτρα εθνικών κυβερνήσεων (10/04 – 24/04)

Γερμανία: Διεύρυνση του μέτρου στήριξης εισοδήματος των εργαζομένων και μείωση του ΦΠΑ για την εστίαση από 19% σε 7%

ΗΠΑ: Έγκριση του Κογκρέσου για περαιτέρω οικονομική βοήθεια \$484 δισ. Το νέο αυτό πακέτο περιλαμβάνει δάνεια προς μικρές επιχειρήσεις καθώς και κονδύλια για τον υγειονομικό τομέα.

ΗΒ: Το Υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε τον προγραμματισμό άντλησης κεφαλαίων μέσω δανεισμού. Για το διάστημα Μάιος - Ιούλιος ο συνολικός δανεισμός θα ανέλθει σε £180 δισ., ποσό 4 φορές μεγαλύτερο από το αρχικώς αναμενόμενο.

Ιαπωνία: Αναμένεται έγκριση από το κοινοβούλιο για άμεση πληρωμή ¥100.000 σε κάθε πολίτη.

Χονγκ Κονγκ: Η Νομισματική Αρχή προέβη σε πώληση εγχωρίου νομίσματος συνολικής αξίας \$200 εκατ. για την υπεράσπιση της σταθερής ισοτιμίας με το αμερικανικό δολάριο.

Νότια Κορέα: Ανακοίνωση αύξησης κατά \$70 δισ. του πακέτου στήριξης της οικονομίας. Το σύνολο της στήριξης ανέρχεται σε \$190 δισ. και περιλαμβάνει περαιτέρω στήριξη της απασχόλησης και των επιχειρήσεων.

Συμφωνία OPEC+

• Μείωση της συνολικής ημερήσιας παραγωγής αργού πετρελαίου κατά 9,7 εκατ. βαρέλια από την 1^η Μαΐου μέχρι τις 30 Ιουνίου. Από την 1^η Ιουλίου μέχρι και το τέλος του χρόνου, η μείωση της ημερήσιας παραγωγής θα ανέλθει σε 7,7 εκατ. βαρέλια.

G20

• Αναστολή αποπληρωμής δανειακών υποχρεώσεων μέχρι το τέλος του 2020 για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος που δύνανται να ενταχθούν στο πρόγραμμα IDA της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

• Στο διάστημα 10-24/04 το ΔΝΤ ενέκρινε παροχή χρηματοδότησης σε 38 κράτη, συνολικού ύψους 6 δισ. SDR (≈ \$8,8 δισ.) μέσω του Rapid Credit Facility, του Rapid Financing Instrument και του Catastrophe Containment and Relief Trust.

Ανάλυση μέτρων⁶ (16/03 – 24/04)

	ΕΕ	Γαλλία	Ιταλία	Γερμανία	Ολλανδία	Αυστρία	Δανία	Ισπανία	Ελλάδα	Πορτογαλία	Ιρλανδία
Α. Δημοσιονομικά Μέτρα¹	€65 δις.	€56,7 δις.	€16 δις.	€126 δις.	€15,6 δις.	€19 δις.	55,9 δις. DKK	€13,9 δις.	€3,92 - 3,97 δις.	€1 δις. ¹	€7,2 δις. ¹
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	€1,9 τρισ. ²	-	-	-	-	-	Επέκταση πιστωτικής διευκόλυνσης των τραπεζών	-	-	-	-
Γ. Δάνεια/ Δανειακές Εγγυήσεις	€305 δις.	€337,9 δις.	€530 δις.	€600 δις.	Τουλάχιστον €12,1 δις.	€9 δις.	66 δις. DKK	€112,4 δις.	Έως €3 δις.	€3,96 δις.	€400 εκατ. ³
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	-	€19 δις. ⁴	€10,7 δις.	€500 δις.	€35 – 45 δις. (εκτίμηση)	Έως €10 δις.	165 δις. DKK	Τουλ. €14 δις.	€4,11 δις.	€6,2 δις.	Απροσδιόριστο
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας⁵	SURE: Ταμείο παροχής δανείων στα κράτη μέλη για προγράμματα στήριξης της απασχόλησης. Συνολικό ύψος: €100 δις.	Κάλυψη μισθών κατά 70% για άτομα σε καθεστώς μερικής ανεργίας	Πάγωμα απολύσεων & χρονική επέκταση επιδόματος ανεργίας	Επιπλέον κονδύλια για το υπάρχον σύστημα στήριξης εισοδήματος των ανέργων	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 90% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Στήριξη μισθολογικού κόστους κλιμακωτά ανάλογα με το ύψος του μισθού έως 90% του χρόνου εργασίας	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Κάλυψη μισθών κατά 70% ⁶	Παροχή βοηθήματος €800 σε εργαζόμενους υπό αναστολή σύμβασης εργασίας σε πληττόμενους κλάδους	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 40% μείωση στα έσοδα)	Αύξηση επιδόματος ανεργίας και στήριξη μισθολογικού κόστους έως 70% (όριο €410/εβδομάδα)

¹ Για την Πορτογαλία και την Ιρλανδία, το δημοσιονομικό κόστος αναμένεται υψηλότερο καθώς έχουν ληφθεί μέτρα το κόστος των οποίων δεν είναι ακόμα γνωστό.

² Συμπεριλαμβάνει το Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP), συνολικής αξίας €750 δις., και την αύξηση κατά €120 δις. των αγορών στο πλαίσιο του Asset Purchase Programme (APP).

³ Δεν αφορά στο σύνολο της αξίας των μέτρων καθώς μέρος της αξίας αυτών δεν έχει εκτιμηθεί.

⁴ Πακέτο αναστολής και διαγραφής φορολογικών υποχρεώσεων συνολικού ύψους €32 δις. Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η αξία των δύο μέτρων ξεχωριστά, υιοθετούμε την εκτίμηση του Ινστιτούτου Bruegel περί ίσου καταμερισμού του πακέτου, σε €16 δις. αναστολών και €16 δις. διαγραφών

⁵ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

⁶ Πηγές: IMF Policy Tracker, OECD Country Policy Tracker, Ινστιτούτο Bruegel & επίσημες ανακοινώσεις των κυβερνήσεων.

	ΗΠΑ	Καναδάς	Αυστραλία	ΗΒ	Ιαπωνία	Ρωσία	Ινδία	Βραζιλία
A. Δημοσιονομικά μέτρα (Σύνολο)⁷	≈\$1,3 τρισ.	108,3 δισ. CAD	193,8 δισ. AUD	£100,5 δισ. (εκτίμηση ⁸)	¥108,2 τρισ.	500 δισ. RUB	1,85 τρισ. INR	≈ 470 δισ. BRL
B. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Τουλάχιστον £200 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	3,709 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
B1. Αγορές Ομολόγων	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	£200 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	9,25 δισ.	-
B2. Χρηματοδότηση τραπεζών	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	500 δισ. RUB	3,7 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Γ. Δάνεια/Δανειακές Εγγυήσεις	\$1,257 τρισ.	65 δισ. CAD	35 δισ. AUD	£330 δισ. ⁹	Τουλάχιστον ¥2,1 τρισ.	Δεν εξειδικεύεται	-	Τουλάχιστον 43 δισ. BRL
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	\$561 δισ.	85 δισ. CAD	-	£30 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	-	Δεν εξειδικεύεται
E. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας¹⁰	\$250 δισ. (μέσω επιδομάτων ανεργίας)	Παροχή στήριξης 2000 CAD/μήνα σε άτομα με απώλεια εισοδήματος & στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 75% για πληττόμενες επιχειρήσεις	Στήριξη μισθολογικού κόστους με παροχή ανά δύο εβδομάδες 1500 AUD/εργαζόμενο	Στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 80%	-	Μείωση εργοδοτικών εισφορών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Αύξηση μισθού για εργάτες που έχουν ενταχθεί σε κρατικό πρόγραμμα απασχόλησης αγροτών	Παροχή βοήθηματος \$120 σε ανέργους και στους άτυπα απασχολούμενους

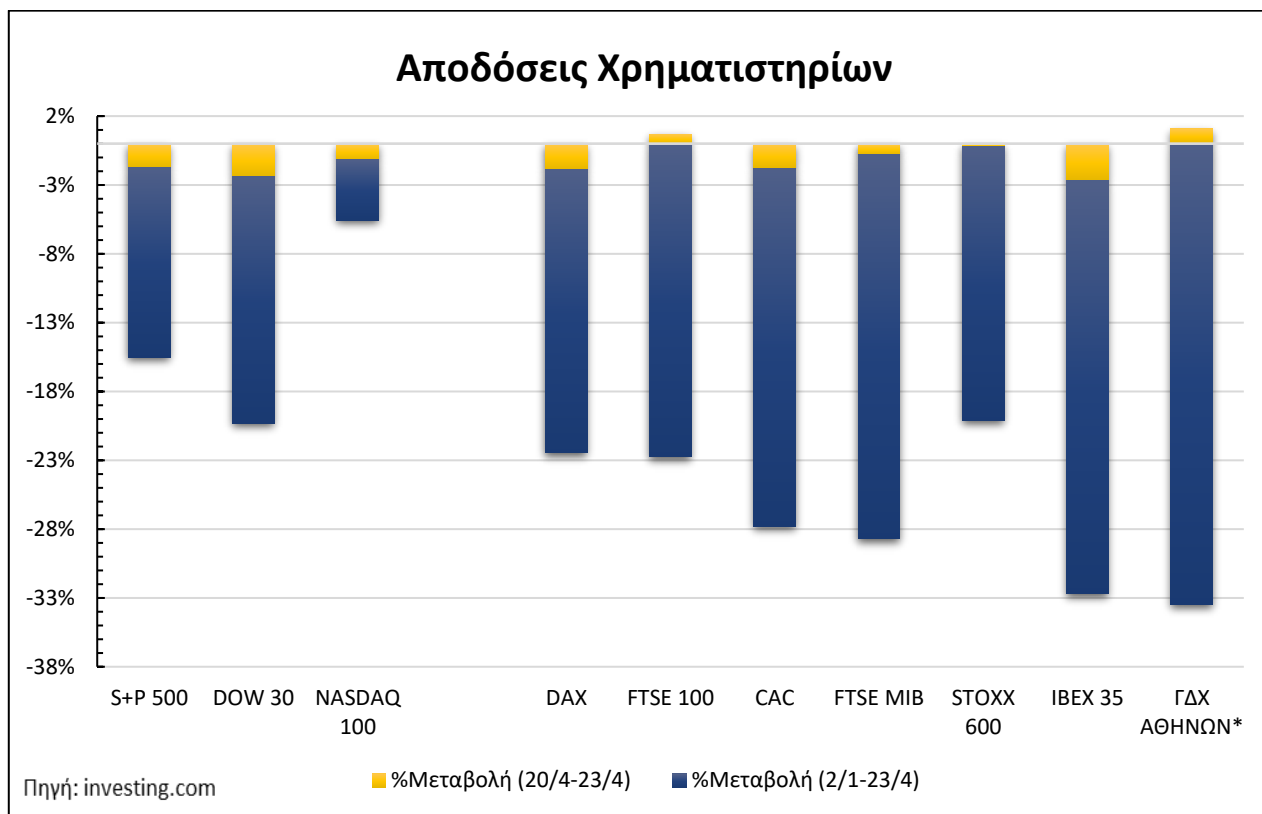
⁷ Δεν περιλαμβάνει τα μέτρα αναστολής εισπραξης φόρων καθώς και τα προγράμματα κρατικών εγγυήσεων/δανείων με εξαίρεση την Ιαπωνία, τη Ρωσία, την Ινδία και τη Βραζιλία, χώρες για τις οποίες δεν έχει εξειδικευθεί η κατανομή του συνολικού πακέτου.

⁸ Θα κυμανθεί ανάλογα με το συνολικό δημοσιονομικό κόστος στήριξης των μισθών.

⁹ Από κοινού με την Τράπεζα της Αγγλίας

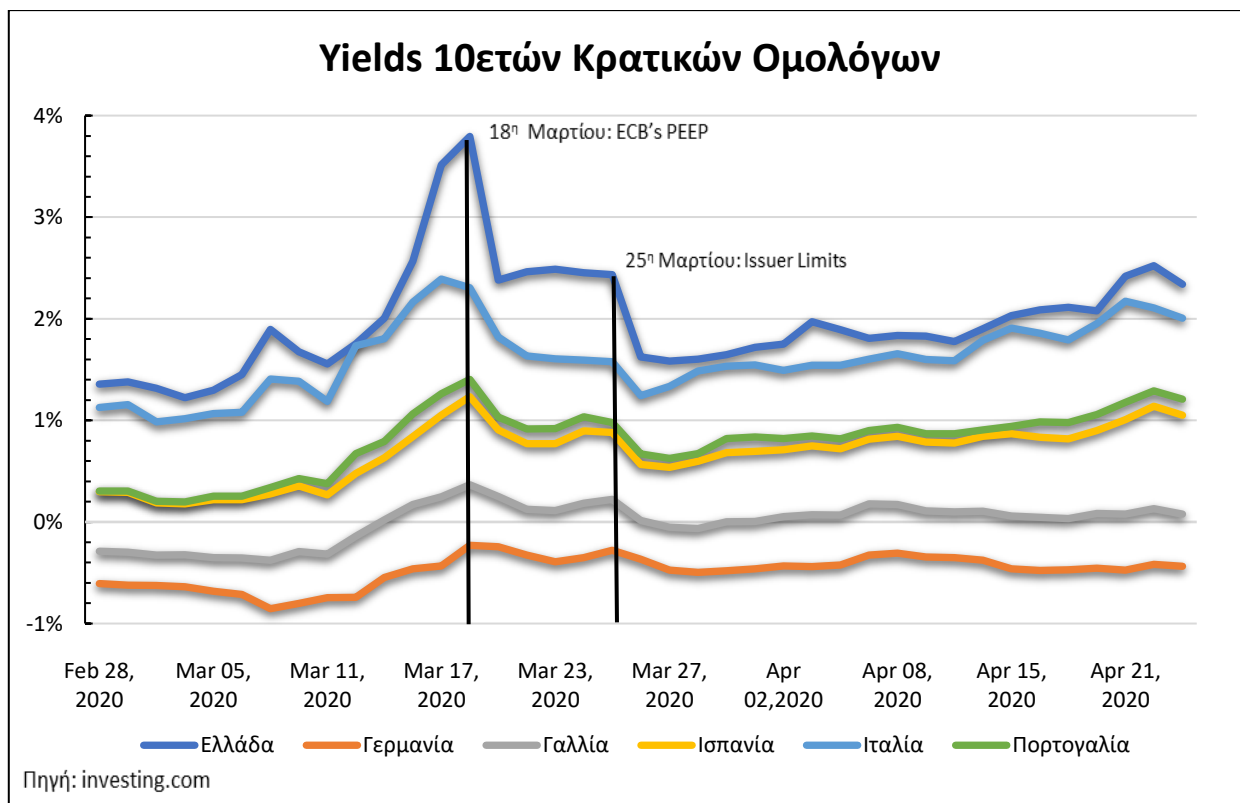
¹⁰ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις

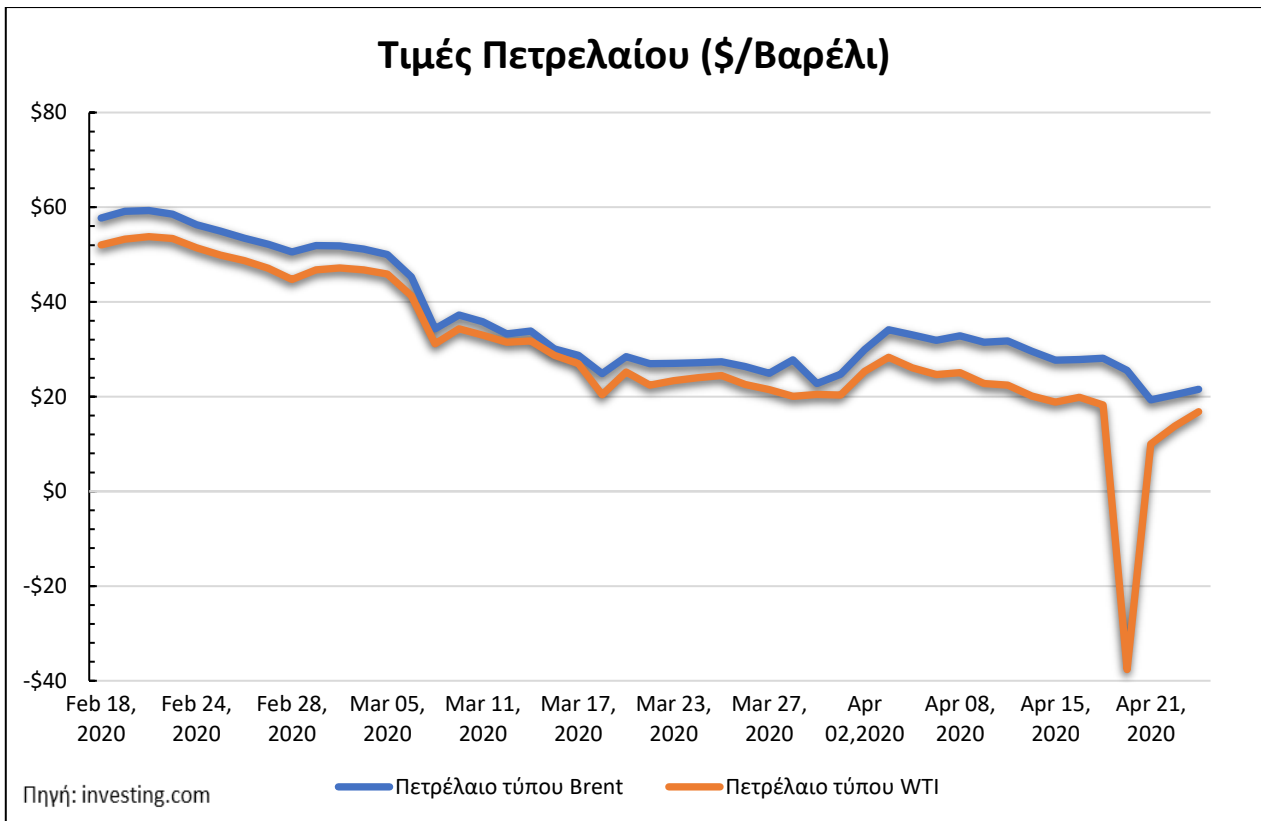

*Η μεταβολή για τον ΓΔΧ Αθηνών αφορά το διάστημα 21/4-23/4.

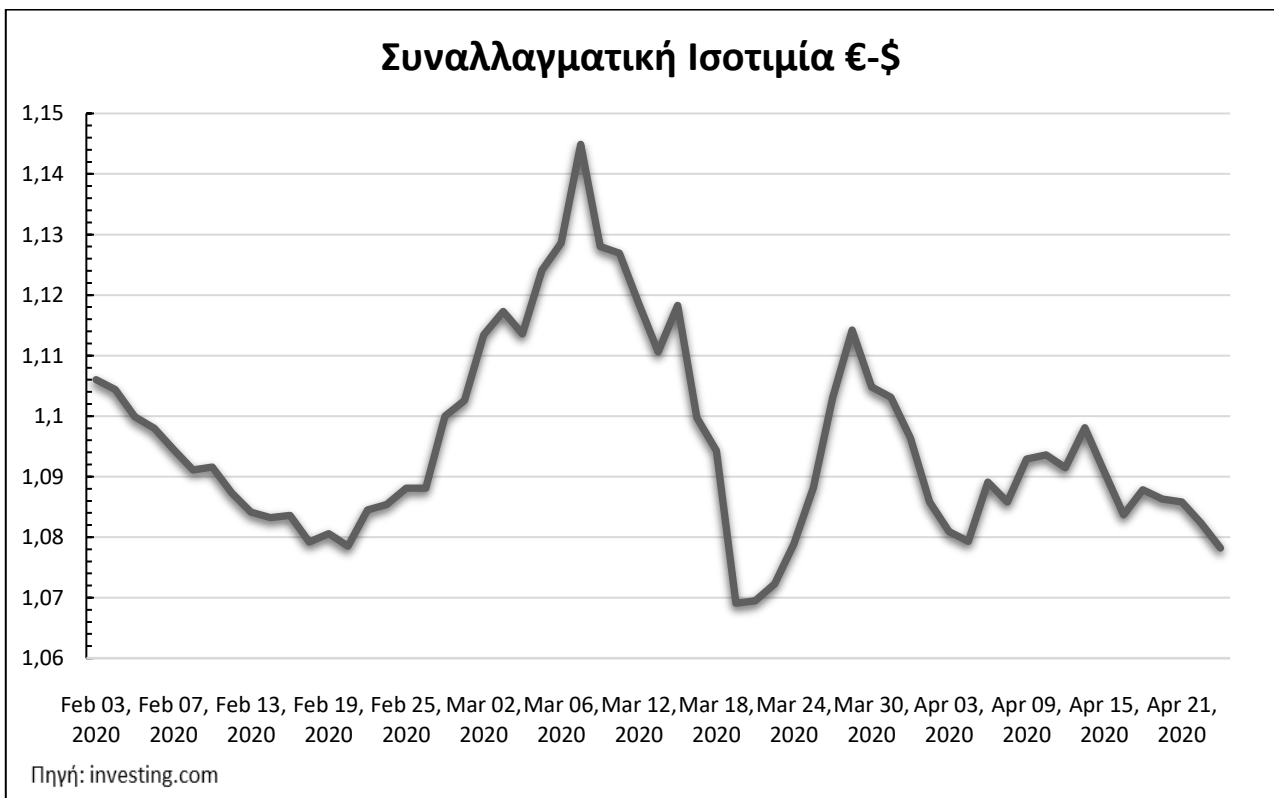
Νέες απώλειες σημειώνονται στα αμερικανικά και ευρωπαϊκά χρηματιστήρια με το βλέμμα των επενδυτών στραμμένο στην πορεία του πετρελαίου και στις συζητήσεις της ΕΕ για το Ταμείο Ανάκαμψης.

Άνοδος παρατηρήθηκε την τρέχουσα εβδομάδα στις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων των χωρών της περιφέρειας, κάτι που σύμφωνα με την Morgan Stanley αντανακλά κυρίως την ανησυχία για την βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους τους.

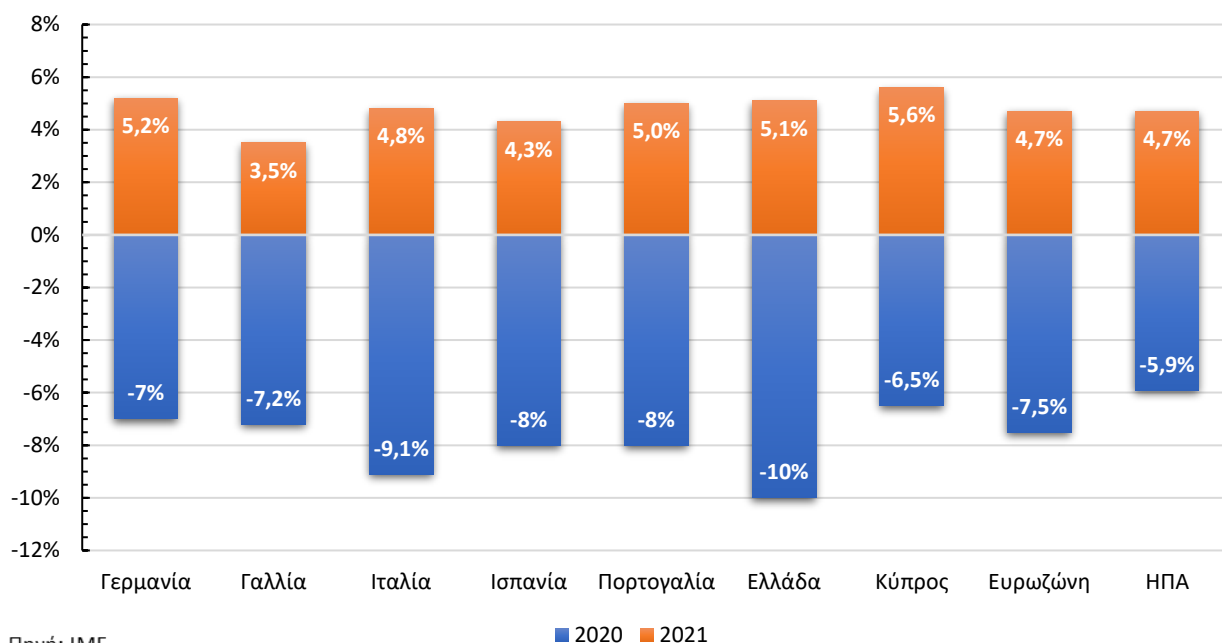

Κραχ παρατηρείται τις τελευταίες ημέρες στην αγορά πετρελαίου με το πετρέλαιο τύπου WTI να κινείται σε αρνητικές τιμές, και το Brent να «βυθίζεται» σε τιμές κάτω των 20\$. Με μικρή άνοδο έκλεισαν οι αγορές το βράδυ της 23^{ης} Απριλίου.

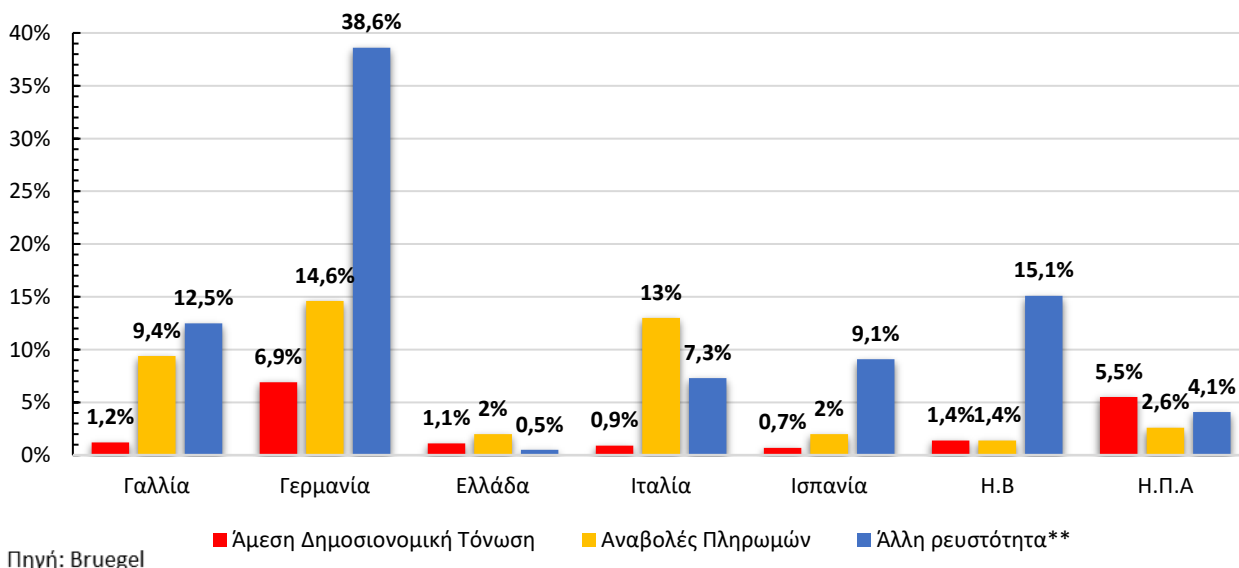
Στην αγορά συναλλάγματος η συναλλαγματική ισοτιμία διαμορφώνεται στα 1.078 \$/€.

Εκτιμήσεις Ρυθμού Μεγέθυνσης ΑΕΠ (%)

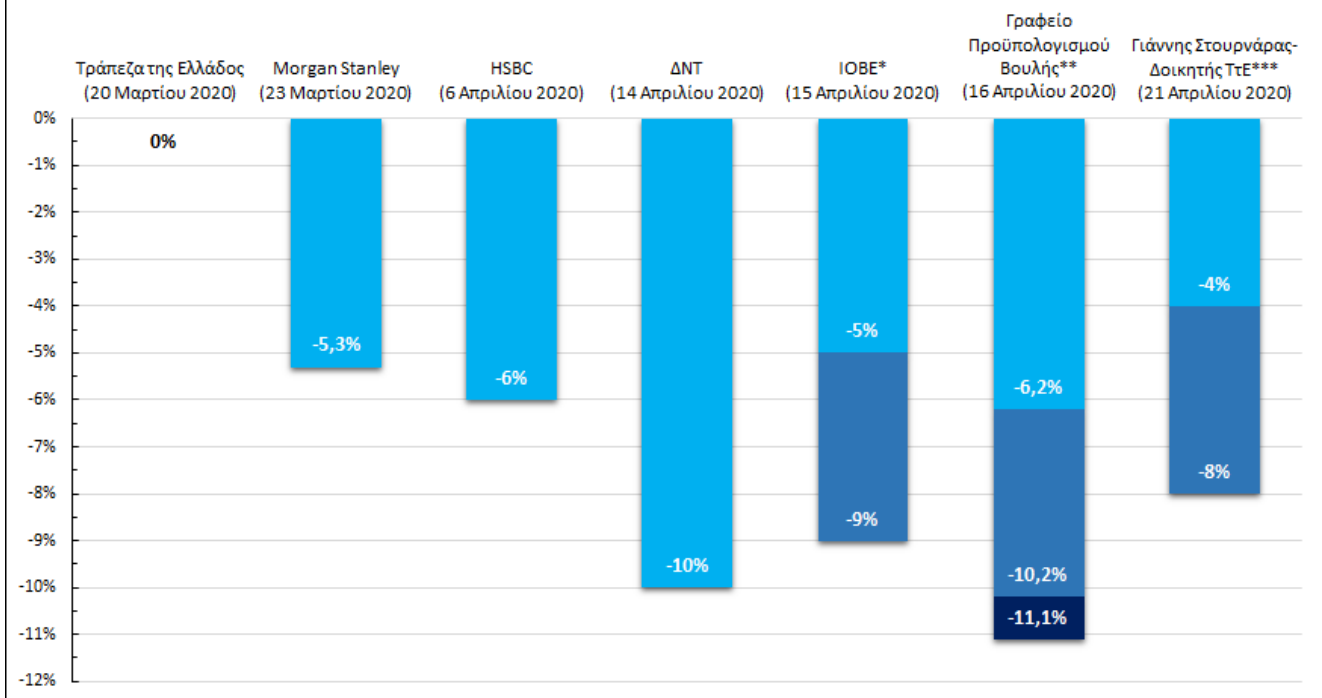
Το ΔΝΤ στις 14 Απριλίου εξέδωσε τις εκτιμήσεις του για τον ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης των χωρών για το έτος 2020 και 2021. Σε όλες τις χώρες, αναμένεται βαθιά ύφεση για το 2020, αλλά παρατηρείται σημαντική ανάκαμψη το 2021.

Εθνικά Δημοσιονομικά Μέτρα ως % ΑΕΠ*

*Μέτρα έως 16/4. **Παροχή ρευστότητας μέσω κρατικών εγγυήσεων για εξαγωγές κλπ.
Το Bruegel έδωσε στην δημοσιότητα έναν επικαιροποιημένο συγκριτικό πίνακα εθνικών δημοσιονομικών παρεμβάσεων εν όψει της πανδημίας.

Εκτιμήσεις για Μεγέθυνση Ελληνικής Οικονομίας 2020

*Το ΙΟΒΕ σε μελέτη του κάνει λόγο για ύφεση από -5% έως -9%.

** Το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής εκτιμά τρία σενάρια ύφεσης με δεδομένη την απουσία επεκτατικών μέτρων.

*** Ο Διοικητής της ΤτΕ εκτιμά ύφεση από -4% έως -8%.

Διαβάσαμε

Μελέτες, αναλύσεις, προβλέψεις για τις οικονομικές διαστάσεις της πανδημίας

Εν μέσω της πανδημίας, τα τρία σημαντικότερα κέντρα παραγωγής, συναλλαγής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, δηλαδή οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Ευρωζώνη, έχουν παγώσει. Και είμαστε μόνο στην αρχή, σημειώνει [ο Adam Tooze σε άρθρο του στο London Review of Books](#). Το μέλλον για την ΕΕ διαγράφεται δυσοίωνα. Αυτό που έχει σημασία είναι να μην υπάρξει κρίση δημοσιονομικού χρέους, να μη μεγαλώσει το χάσμα μεταξύ των ευρωπαϊκών εξαγωγών και των εισαγωγών και το να ενεργοποιηθεί η Γερμανία, ώστε να μη φαίνεται απλώς εντυπωσιακή στα χαρτιά η υποστήριξή της, αλλά όντως να βάλει μπροστά τη ζήτηση.

Στα πρώτα στάδια της πανδημίας, η ενστικτώδης αντίδραση φάνηκε να προήλθε με βάση το κριτήριο της αυτοσυντήρησης. Καθώς όμως τα κράτη-μέλη της ΕΕ βίωναν παρόμοιες καταστάσεις, η ανάγκη για κοινή διαχείριση της κρίσης ήταν αδήριτη. [Έρευνα των Sophia Russack και Steven Blockmans του Centre for European Policy Studies](#), στην οποία συμμετέχει και η Φιλίππα Χατζησαύρου, ερευνήτρια του ΕΛΙΑΜΕΠ, εξετάζει πώς αντιλαμβάνονται διαφορετικά κράτη-μέλη την ευρωπαϊκή συνεργασία στο μέτωπο του κορωνοϊού. Ενώ οι απόψεις διαφέρουν από κράτος σε κράτος, συμπεραίνουν πως η κρίση απέδειξε πόσο σημαντικές είναι οι τέσσερις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς. Καθώς πολλές χώρες δυσκολεύονται να λειτουργήσουν χωρίς την ελεύθερη κυκλοφορία εργασίας και αγαθών σε όλη την Ευρώπη, το μονομερές κλείσιμο των συνόρων επηρέασε αρνητικά κυρίως τις Βαλτικές χώρες, ενώ οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ επηρέασαν χώρες εκτός ΕΕ που ανήκουν στη ζώνη Σένγκεν, όπως η Ισλανδία.

Τι μπορούμε να διδαχθούμε από την προηγούμενη κρίση της ευρωζώνης; [Οι Γιάννης Εμμανουηλίδης και Fabian Zuleeg του European Policy Centre](#) υποστηρίζουν πως, όπως και κατά την προηγούμενη κρίση του ευρώ, η ΕΕ και τα μέλη της θα κληθούν να αναλάβουν πιο αποφασιστική συλλογική δράση, καθοδηγούμενη από αναγκαιότητα και όχι επιλογή. Αλλά ο χρόνος είναι κρίσιμος, καθώς η καθυστέρηση θα αποβεί μοιραία για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών και θα τροφοδοτήσει ευρωσκεπτικιστικές φωνές.

Ωστόσο, [ο Andrew Duff σε άρθρο του στο European Policy Centre](#), φαίνεται να μην εντυπωσιάζεται από τις αποφάσεις του Eurogroup. Η επίδραση του πακέτου είναι απίθανο να αποτρέψει την επόμενη κρίση της ευρωζώνης μόλις ο πραγματικός οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας αποκρυσταλλωθεί. Οι πιθανοί δικαιούχοι των μέτρων θα επιβαρυνθούν με περαιτέρω εθνικά χρέη, ενισχύοντας έτσι τις περιφερειακές ανισορροπίες εντός της ευρωζώνης. Προτείνει, έτσι, την τολμηρή εισαγωγή ενός ομοσπονδιακού ευρωομολόγου που θα εξασφαλιστεί έναντι του προϋπολογισμού της ΕΕ και το οποίο θα ενισχύσει τη δημοσιονομική δυνατότητα της ΕΕ χωρίς να επιδεινώσει τα εθνικά χρέη.

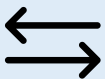
[Σε non-paper ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η Ισπανία ζητά](#) από την ΕΕ να προσφέρει μία αποφασιστική λύση στην πρωτοφανή αυτή κρίση μέσω α) της άμεσης υλοποίησης των αποφάσεων του Eurogroup β) της εγκαθίδρυσης ενός Recovery Fund και γ) μίας ανανεωμένης πρότασης για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (2021-2027) της ΕΕ.

Στην ίδια λογική κινείται και η πρόταση για τη δημιουργία ενός Reconstruction Fund, το οποίο θα υπάγεται ολοκληρωτικά στην Κομισιόν και θα λογοδοτεί μόνο στο Ευρωκοινοβούλιο, [στο Project Syndicate από τους Guy Verhofstadt και Luis Garicano](#). Ένα τέτοιο ταμείο θα επικεντρωνόταν στην προώθηση των κοινών προτεραιοτήτων όλων των ευρωπαϊών πολιτών και αφού υποστηρίξει τις χώρες που επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία, θα συνέχιζε με το να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του ιδιωτικού τομέα, τις επενδύσεις, νέες υποδομές μεταφορών, έρευνα και καινοτομία. Το ταμείο αυτό θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από νέες εισφορές, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στοχευμένες προς εκείνους που φοροδιαφεύγουν και που συμβάλλουν σημαντικά στη μόλυνση του περιβάλλοντος, καθώς και από άλλα μέσα (π.χ. τους φόρους επί των ψηφιακών υπηρεσιών και των μη ανακυκλώσιμων υλικών, καθώς και τα τρέχοντα έσοδα από το EU Emissions Trading System), προκειμένου να αποφευχθεί η χρήση οποιουδήποτε από τα κεφάλαια που πληρώνουν τα κράτη μέλη στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

[Θάρρος και φιλοδοξία καλούνται να επιδείξουν οι Ευρωπαίοι ηγέτες](#) σε κοινή επιστολή του πρώην προέδρου της Γαλλίας, Giscard d'Estaing, κορυφαίων εκπροσώπων της πολιτικής, της ακαδημαϊκής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών υπό την αιγίδα του Συμβουλίου του Re-Imagine Europa. Άλλωστε, και [ο Emmanuel Macron, σε συνέντευξή του στους Financial Times](#), καταλήγει πως βρισκόμαστε σε μια στιγμή αλήθειας, για να αποφασίσουμε εάν η ΕΕ είναι ένα ευρύ και πολυδιάστατο πολιτικό σχέδιο ή απλώς ένα σχέδιο για την ανάπτυξη της αγοράς. Προειδοποιεί ότι η ΕΕ, αλλά και το ευρύ κινδυνεύουν εάν τα πλουσιότερα κράτη-μέλη δεν δημιουργήσουν νέα εργαλεία κοινού δανεισμού για να βοηθήσουν τους πιο αδύναμους νότιους εταίρους τους.

[Ο Jonathan Hackenbroich και η Tara Varma σε άρθρο τους στο European Council on Foreign Relations](#) περιγράφουν πως αυτή η επιμονή του Γάλλου Προέδρου να συνδέει την οικονομική αλληλεγγύη με την επιβίωση της ΕΕ ως πολιτικού σχεδίου, θα μπορούσε να οδηγήσει σε δύο αποτελέσματα. Από τη μία πλευρά, θα μπορούσε, όντως, να συνδράμει στην καλλιέργεια ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, καθώς η ρητορική του συμφιλιώνει τη βορειοδυτική και τη νότια Ευρώπη. Από την άλλη πλευρά, η στάση του θα μπορούσε να επιδεινώσει την ήδη τεταμένη ατμόσφαιρα, 'προκαλώντας' τη Γερμανία.

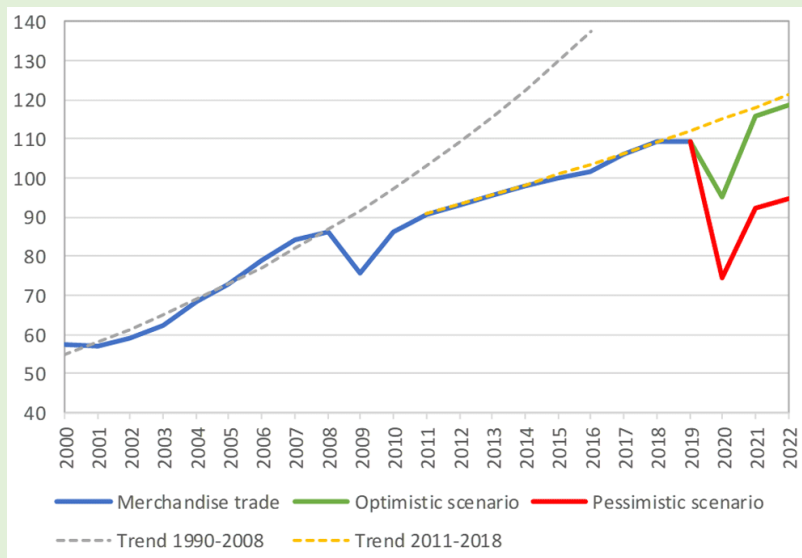
Ο δημόσιος διάλογος για την οικονομική πολιτική της ΕΕ λαμβάνει χώρα με φόντο τη δραματική αύξηση της ανεργίας, η οποία θα μπορούσε σχεδόν να διπλασιαστεί σύμφωνα με [εκτιμήσεις της McKinsey](#), καθώς προβλέπεται ότι έως 59 εκατομμύρια θέσεις εργασίας διατρέχουν κίνδυνο. Πιο συγκεκριμένα, το 26% της συνολικής απασχόλησης στην Ευρώπη φαίνεται να κινδυνεύει, λόγω των μειώσεων των ωρών εργασίας και των αμοιβών, την παροχή αδειών άνευ αποδοχών, καθώς και των μόνιμων απολύσεων.

Σε ποιο βαθμό θα βοηθήσει ο μηχανισμός SURE της Κομισιόν σε αυτό; [Ο Miroslav Beblavý του Centre for European Policy Studies](#) επισημαίνει πως ο μηχανισμός αυτός πρέπει να θεωρηθεί, πρωτίστως, ως απόδειξη της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση της εχθρικής προπαγάνδας από τη Ρωσία και την Κίνα σχετικά με την αναποτελεσματικότητα της ΕΕ. Μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο στις εθνικές πολιτικές για την αντιμετώπιση της πανδημίας και να βοηθήσει τα πιο ευάλωτα ή/και φορολογικά αδύναμα κράτη μέλη, αλλά αυτό το αποτέλεσμα είναι πιθανό να είναι περιορισμένο. Καταλήγει πως, ενδεχομένως, το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό του SURE είναι ότι θα μπορούσε να λειτουργήσει ως πρόδρομος ενός μελλοντικού ευρωπαϊκού συστήματος ασφάλισης ανεργίας.

[Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου](#), το παγκόσμιο εμπόριο μπορεί να μειωθεί έως και 32% φέτος.

Ενδιαφέρον έχει το πώς αυτή η μείωση θα μπορούσε να επηρεάσει το Brexit, το οποίο βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στις εμπορικές ευκαιρίες που περιμένουν να αξιοποιηθούν από την «παγκόσμια Βρετανία». Ωστόσο, η διαταραχή που προκαλείται από την πανδημία καθιστά απίθανο να εξασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου μεταξύ του ΗΒ και της ΕΕ πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (transition period), η οποία είναι προγραμματισμένη να λήξει τον Δεκέμβριο του 2020. Γι' αυτό και [οι Anand Menon και Angus Armstrong σε άρθρο τους στο The Guardian](#), ζητούν την παράταση της λεγόμενης μεταβατικής περιόδου, η οποία προβλέπεται από τη συμφωνία αποχώρησης του ΗΒ από την ΕΕ.

Σε διεθνές επίπεδο, η [δήλωση που εξέδωσαν οι υπουργοί Οικονομικών και οι διοικητές κεντρικών τραπεζών των G20](#) είναι μακροσκελής – έως και φλύαρη – με λίγη, όμως, νέα ουσία, σχολιάζει ο [Edwin Truman του Peterson Institute for International Economics \(PIEE\)](#). Τόνισαν τη σημασία της ανταπόκρισης στην υγεία, βοηθώντας τις ασθενέστερες χώρες, προωθώντας την ανάκαμψη και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και κινητοποιώντας το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), τον Όμιλο της Παγκόσμιας Τράπεζας και τις τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης. Το μόνο νέο στοιχείο ήταν η υπό όρους υποστήριξη για μια «χρονικά περιορισμένη» αναστολή εξυπηρέτησης χρέους των φτωχότερων χωρών. Απέφυγαν τις δεσμεύσεις νέων πόρων για τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και αντ' αυτού πρότειναν την αναδιάταξη των υπάρχοντων πόρων. Έχασαν, δηλαδή, την ευκαιρία να δράσουν και να συνδράμουν τα ευάλωτα κράτη.

Ωστόσο, η [Anabel González, επίσης του PIEE](#), πιστεύει πως ακόμη υπάρχει περιθώριο για να αναλάβουν δράση οι G20 ως προς τρεις πυλώνες με κοινό παρονομαστή την ενίσχυση της παγκόσμιας συνεργασίας: α) την έγκριση εμπορικών μέτρων για την υποστήριξη των συστημάτων υγείας (π.χ. τη μείωση της φορολογίας για φαρμακευτικά προϊόντα, ιατροτεχνολογικά προϊόντα και άλλες ιατρικές προμήθειες), β) την αποφυγή εμπορικών μέτρων που θέτουν ζωές σε κίνδυνο (π.χ. να μην περιορίζονται οι εξαγωγές ιατρικού εξοπλισμού) και γ) τη συλλογική εμπορική δράση για την καταπολέμηση της πανδημίας μέσω της διατήρησης των εφοδιαστικών αλυσίδων.

Οι ειδικοί του ΕΛΙΑΜΕΠ γράφουν

«Επανεμφανίστηκαν οι παλαιές διαιρέσεις σχετικά με τον χειρισμό της κρίσης χρέους · οι Ευρωπαίοι ηγέτες προσπαθούν να βρουν κοινό έδαφος, αλλά απέχουν πολύ. Η συμφωνία του Eurogroup στις 9 Απριλίου, παρέχει προσωρινή ανακούφιση, αλλά δεν προσφέρει την απαιτούμενη οριστική λύση. Η πρόκληση είναι σημαντική. Εάν η Ευρωζώνη δεν αντιμετωπίσει αποτελεσματικά μια μεγάλη οικονομική κρίση για δεύτερη φορά σε μια δεκαετία, οι συνέπειες θα μπορούσαν να είναι δραματικές.»

Δημήτρης Κατσίκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, *EUROPP – European Politics and Policy blog of the London School of Economics and Political Science (LSE)*, [16.04.2020](#)

«Η κρίση κατέδειξε πανηγυρικά πόσο αναγκαίος είναι ο διεθνής και υπερεθνικός συντονισμός. Η πανδημία συνένωσε την ανθρωπότητα σε μια κοινή αδυναμία, και οι παράλληλες προσπάθειες αντιμετώπισής της ανέδειξαν τη σημασία των διεθνικών επιστημονικών κοινοτήτων και διεθνών οργανισμών όπως ο ΠΟΥ. Εξίσου σημαντική είναι η διεθνής συνεργασία για την ανοιχτή και συνεχόμενη λειτουργία των αναγκαίων διεθνών παραγωγικών και εφοδιαστικών αλυσίδων για την κυκλοφορία τροφίμων, φαρμάκων και υγειονομικού υλικού. Η Ευρώπη εκεί, μετά τις αρχικές αστοχίες, έδειξε την υπεροχή των κοινών θεσμών και της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, επαναπατρίζοντας Ευρωπαίους πολίτες από το εξωτερικό, μεταφέροντας μάσκες, αναπνευστήρες και φάρμακα μεταξύ κρατών, και αντλώντας από το πρώτο κοινό ευρωπαϊκό απόθεμα υγειονομικού εξοπλισμού. Παρά τις άφθονες αιτιάσεις, ο ευρωπαϊκός συντονισμός σε μια ατελή Ευρωπαϊκή Ένωση εθνικών κρατών ήταν πιθανόν αποτελεσματικότερος από ό,τι μεταξύ των ομόσπονδων πολιτειών στις ΗΠΑ.»

Γιώργος Παγουλάτος, Γενικός Διευθυντής, ΕΛΙΑΜΕΠ, [dianeosis.org](#), *Απρίλιος 2020*

«Ανεξαρτήτως της αιτίας, το αποτέλεσμα παραμένει· η μεγαλύτερη υγειονομική και οικονομική κρίση από την εποχή του μεσοπολέμου, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί, έχοντας στο πηδάλιο πολλών σημαντικών κρατών λαϊκίστικες ηγεσίες οι οποίες καταφεύγουν σε εθνικιστικές αντιδράσεις -τη στιγμή ακριβώς που απαιτείται διεθνής συνεργασία. Το πλήγμα στη διεθνή πολυμερή διακυβέρνηση, μπορεί να αποδειχθεί ανεπανόρθωτο, κυρίως γιατί οι ΗΠΑ, οι οποίες κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου ηγήθηκαν των προσπαθειών διεθνούς συνεργασίας σε κρίσιμες στιγμές -όχι πάντα και όχι πάντα αποτελεσματικά- φαίνεται να αποτελούν τώρα τον πρωτεργάτη στην προσπάθεια κατάλυσής της.»

Δημήτρης Κατσίκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, [capital.gr](#), *17.04.2020*

Ο Δημήτρης Κασίκας και ο Νίκος Κουτσιάρας, επιδόθηκαν σε μια [άσκηση αξιολόγησης](#) της αποτελεσματικότητας και των πιθανοτήτων υιοθέτησης εναλλακτικών προτάσεων, ενόψει της συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 23 Απριλίου. Τα αποτελέσματα του Συμβουλίου φαίνεται να επιβεβαιώνουν με τις προβλέψεις τους.

Ranking policy alternatives
Effectiveness of stabilization in the short-term + avoidance of a debt crisis in the medium term
D. Katsikas and N. Koutsiaras (NKUA & ELIAMEP)

Stabilization* (best to worse outcome)			Probability of adoption
	Fiscal mechanism**	ECB action	
1	Eurozone fiscal facility (enabling direct transfers)	-	Currently unthinkable
1	Joint debt issuance	Purchase and monetary financing (debt cancellation)	Currently unthinkable
1	Joint debt issuance	Purchase and monetary financing (debt roll-over)	Highly unlikely
1	Joint debt issuance (perpetual bonds)	Purchase	Highly unlikely
2	Recovery fund (funded by common resource)	-	Highly unlikely
3	Coronabonds	Purchase	Highly unlikely
4	National debt issuance	Purchase and monetary financing (debt roll-over and/or reprofiling/restructuring)	Likely (depending on ECB's agency) ***
5	Recovery fund (EU budget, with tweaks in allocation)	Purchase issuing agency bonds	Likely
6	COVID-credit line (ESM – some conditionality)	Purchase ESM bonds	Likely
7	National debt issuance	Purchase	Already happening (until when?)

* Based on implicit assumptions about the size and persistence of the supply shock and hysteresis effects; and expectations about inflationary trends and growth and debt dynamics (which are endogenous to ECB's decisions) ** For simplicity purposes the underlying funding mechanism is not always displayed -for all cases, a common fiscal resource (e.g. a European tax) is always a preferred option to national budgets *** This refers to decisions taken in the future under a particular scenario -policy option 7, without initiatives in the 1-3 range, leads to debt sustainability concerns for some countries- the evaluation refers to the joint probability of both the scenario and the policy decisions by the ECB being realized (for one of us -Koutsiaras- this is the most likely scenario)